НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені О.О. БОГОМОЛЬЦЯ

Навчально-науковий інститут громадського здоров'я
та профілактичної медицини
Кафедра гігієни, екологічного та професійного здоров'я

Силабус навчальної дисципліни

«ГОСПІТАЛЬНА ГІГІЄНА. ПРОФІЛАКТИКА ТА ЗМІЦНЕННЯ ЗДОРОВ'Я»

(Варіативна дисципліна)

Освітній рівень:	другий (магістерський)
Галузь знань:	I «Охорона здоров'я та соціальне забезпечення»
Спеціальність:	I2 «Медицина»
Освітня програма:	«Медицина»

2026 - 2027 навчальний рік

Кафедра гігієни, екологічного та професійного здоров'я

Контакти https://nmuofficial.com/zagalni-vidomosti/kafedri/kafedra-gygyenytruda-y-professyonalnyh-boleznej/

Силабус навчальної дисципліни: «Госпітальна гігієна. Профілактика та зміцнення здоров'я»

Рівень вищої освіти: другий (магістерський) рівень вищої освіти

Спеціальність: І2 «Медицина»

Освітня програма: Освітньо-професійна програма «Медицина» другого (магістерського) рівня витої освіти за спеціальністю І2 «Медицина»

1. Анотація курсу:

Рік навчання: 1-й рік навчання.

Семестр(и): 1-й або 2-й.

Мова навчання: українська, англійська.

Форма навчання: Денна.

Обсяг модуля: загальна кількість годин – 90, з них лекцій – 6 год., практичні – 20 год., самостійна робота – 64 год.; кількість кредитів ЄКТС – 3.

2. Мета викладання дисципліни «Госпітальна гігієна. Профілактика та зміцнення здоров'я» – формування у майбутніх фахівців знань, умінь і компетенцій для забезпечення ефективного управління охороною праці в медичній галузі, створення сприятливих умов лікарняного середовища і безпеки праці в галузі згідно з чинними законодавчими й іншими нормативно-правовими актами, забезпечення збереження життя, здоров'я і працездатності у виробничих умовах з застосування комплексу законодавчих, організаційних, інженерно-технічних, санітарно-гігієнічних, лікувально-профілактичних та інших заходів, спрямованих на профілактику нещасних випадків, виробничого травматизму та виникнення професійних і виробничо обумовлених захворювань.

3. Результати навчання:

Формування культури особистості, майбутнього лікаря на засадах гуманізму та загальнолюдських цінностей, за умов оволодіння базовим набором загальних та спеціальних компетентностей, теоретико-методологічними знаннями з дисципліни та практичними вміннями і навичками.

Студент має

знати:

- закони та нормативні документи щодо охорони праці згідно свого фахового спрямування;
- основи організації охорони праці в галузі охорони здоров'я;
- небезпечні та шкідливі чинники лікарняного середовища;
- класифікацію праці медичних працівників;
- правила безпеки в різних структурних підрозділах закладів охорони здоров’я (ЗОЗ);
- причини виникнення та класифікацію нещасних випадків, аварій, гострих та хронічних професійних хвороб (отруєнь);
- засоби та заходи щодо попередження шкідливої та небезпечної дії чинників виробничого середовища та трудового процесу;
- правила виробничої безпеки під час виконання медичними працівниками професійних обов’язків;
- закони та нормативні документи щодо охорони праці жінок, підлітків та людей старших вікових груп;
- сучасні підходи до аналізу нещасних випадків та професійних захворювань (отруєнь) у закладах охорони здоров'я (ЗОЗ);
- мету, етапи та методику проведення попередніх та періодичних медичних оглядів;

- заходи щодо профілактики інфекцій, що виникають в ЗОЗ, як складових охорони праці в медицині та заходи зміцнення здоров'я медичних працівників.

вміти:

- вести документацію з охорони праці в структурному підрозділі ЗОЗ;
- розробляти інструкції з охорони праці;
- здійснювати контроль за дотриманням правил охорони праці в структурних підрозділах ЗОЗ;
- трактувати результати оцінювання важкості, напруженості, шкідливості та небезпечності праці медичних працівників та використовувати їх для профілактики виникнення нещасних випадків та професійних захворювань (отруєнь), виробничо обумовлених захворювань в ЗОЗ;
- користуватися гарантіями прав громадян на охорону праці;
- організувати розслідування нещасного випадку на робочому місці;
- організувати атестацію робочих місць;
- забезпечити дотримання правил виробничої безпеки
- при встановленні причин виникнення нещасних випадків розробляти та впроваджувати заходи щодо їх усунення;
- розробляти та впроваджувати організаційні, технічні заходи щодо поліпшення безпеки праці медичних працівників;
- розробити методичне забезпечення та провести навчання, перевірку знань з питань охорони праці працівників ЗОЗ;
- надати допомогу та консультації медичним працівникам з практичних питань створення безпечних умов праці;
- застосовувати методику статистичного аналізу нещасних випадків та професійних захворювань (отруєнь), виробничо обумовлених захворювань у ЗОЗ;
- розробляти оптимальні режими праці;

- обґрунтовувати та впроваджувати оздоровчі санітарно-гігієнічні та санітарно-протиепідемічні заходи щодо створення безпечних умов праці.

4. ТЕМИ ЛЕКЦІЙ

№	Тема лекцій	Кількість годин
1.	Пріоритетні проблеми безпеки медичних працівників і пацієнтів. Безпечне лікарняне середовище - запорука безпечного госпітального середовища і якості медичної допомоги	1
2.	Профілактика синдрому вигорання та хронічної втоми. Заходи, спрямовані на підвищення працездатності людини та профілактику захворювань	1
3.	Оцінка ризиків дії чинників лікарняного середовища та управління ризиками для створення безпечного лікарняного середовища	1
4.	Гігієна закладів охорони здоров'я, їх планування та устаткування	1
5.	Гігієнічні аспекти профілактики нозокоміальних інфекцій.	1
6.	Наукові основи раціонального, превентивного, лікувально-дієтичного та лікувально-профілактичного харчування	1
	Всього	***6***

5. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№	Тема	Кількість годин
1.	Лікарняне середовище і його складові. Основи безпеки персоналу та пацієнтів.	2
2.	Методологія управління системою охорони здоров'я: ідентифікація, оцінка та керування ризиків.	2
3.	Особливості перебування пацієнтів і умови праці персоналу в основних відділеннях ЗОЗ.	2
4.	Методика фізіолого-гігієнічної оцінки професії лікаря. Ергономічні вимоги до робочого місця медичного персоналу.	2
5.	Методи виявлення хронічної втоми і професійного вигорання медичних працівників. Шляхи збереження працездатності. Методика розробки раціональних режимів праці та відпочинку.	2

6.	Методи оцінки здоров'я здорової людини.	2
7.	Завдання і методи здійснення інфекційного контролю як складової безпеки лікарняного середовища.	2
8.	Заходи та засоби з запобігання зараженню персоналу та пацієнтів найрозповсюдженішими інфекційними хворобами.	2
9.	Правила поводження з медичними відходами та екологічна безпека в ЗОЗ.	
10.	Профілактика шкідливої та небезпечної дії факторів лікарняного середовище на організм пацієнтів і медичних працівників.	2
	Всього	***20***

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

№	Тема	Кількість годин
1.	Підготовка до практичних занять.	60
2.	Методика організації та проведення медичних оглядів працівників закладів охорони здоров'я	4
	Всього	64

9. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Індивідуальні завдання виконуються у вигляді написання індивідуальної самостійної роботи студентів (ІСРС) за тематикою дисципліни, що вивчається, у межах кожного змістового модулю (реферати, есе, доповіді, презентацій та виступи на засіданнях круглого столу, конференціях; публікація тез та статей) шляхом обґрунтованого аналізу матеріалів підручників, посібників, монографій та іншої друкованої наукової літератури.

10. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При викладанні дисципліни «Госпітальна гігієна. Профілактика та зміцнення здоров'я» використовується комплекс педагогічних методів: інтерактивний, словесний, діалоговий, пояснювально-демонстраційний, метод проблемного викладання, репродуктивний, дослідницький та інші.

Проблемний метод навчання націлений на формування у студенів здатності до діалогу, вміння відстоювати свою власну думку; бесіда спонукає студентів міркувати, аналізувати та відтворювати раніше отримані знання;

метод «мікрофону» дає можливість кожному студенту швидко, по черзі відповісти на запитання чи висловити свою думку; метод «мозковий штурм» спонукає студентів проявити уяву і творчість, допомагає знайти кілька рішень з означеної теми шляхом вільного вираження думок тощо.

Видами навчальної діяльності студента, згідно з навчальним планом є:

- лекції;
- практичні заняття;
- самостійна робота студентів.

11. МЕТОДИ ТА ФОРМИ КОНТРОЛЮ, РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ, ОЦІНЮВАННЯ

Методи контролю: усний, письмовий, тестовий, дистанційний; попередній контроль (діагностика вихідного рівня знань студентів); поточний контроль (діагностика якості засвоєння матеріалу студентами з окремих тем); залік (загальна діагностика якості знань та навичок студентів у відповідності до гуманітарної компоненти підготовки фахівців магістерського рівня).

Форма підсумкового контролю успішності навчання: для студентів проводиться у формі диференційного заліку та здійснюється по завершенню вивчення всіх тем модуля на останньому занятті з модуля.

До заліку допускаються студенти, які виконали всі види робіт, передбачені навчальною програмою та пропустили не більше 10 годин (включно лекції) та відвідали 75% навчальних аудиторних занять. Допуск у бальному вираженні не встановлюється.

Диференційний залік у вигляді окремого заняття кафедра не проводить.

Загальну суму балів для студентів медичних факультетів розраховують на підставі оцінок за традиційною шкалою, виставлених під час вивчення модуля (за кожне заняття), обчислюється середнє арифметичне (СА) оцінок за традиційною шкалою, округлене до 2 (двох) знаків після коми, що ділиться на

максимальну традиційну оцінку, а саме “5”, і множиться на максимальний бал за поточну навчальну діяльність, а саме 200.

Заохочувальні бали за рішенням кафедри можуть додаватися до кількості балів з дисципліни студентами, які мають наукові публікації, або зайняли призові місця за участь в олімпіаді з дисципліни серед ВНЗ України виконання індивідуальної роботи, у сумі не більше 200 балів. Залік відбувається під час останнього практичного заняття.

Оцінювання знань з дисципліни проводять за відповідною шкалою:

Оцінка в балах	**Оцінка за національною шкалою**	**Оцінка за шкалою ECTS**	
		Оцінка	**Пояснення**
170-200	Відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
155-169	Добре	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
140-154		C	Добре (в цілому правильне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)
125-139	Задовільно	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
111-124		E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)
60-110	Незадовільно	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
1-59		F	Незадовільно (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)

Мінімальний бал, що свідчить про успішне опанування дисципліни, дорівнює 111. Максимальна кількість балів – 200.

12. ПОЛІТИКА КУРСУ:

Обов’язкове дотримання академічної доброчесності студентами, а саме:

- самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою даної навчальної дисципліни;

- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використання методики досліджень і джерела інформації.

14. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна:

1. Охорона праці в галузі. Працеохоронні ділові ігри / Є. Марчиниша, О. Войналович. – К.: ТОВ “ Університетська книга”, 2021. – 200 с.
2. Наказ МОЗ України від 03.08.2021 №1614 «Про організацію профілактики інфекцій та інфекційного контролю в закладах охорони здоров'я та установах / закладах надання соціальних послуг / соціального захисту населення».
3. World Health Organization. (2024). Global action plan and monitoring framework for infection prevention and control (2024–2030). Geneva: World Health Organization.
4. World Health Organization. (2026). Guidelines for the prevention of bloodstream infections and other infections associated with the use of intravascular catheters. Geneva: WHO.
5. NHS England. (2026). National Infection Prevention and Control Manual (NIPCM) for England. Version 2.12. London: Department of Health and Social Care.
6. World Health Organization. (2023). Environmental cleaning and infection prevention and control in health care facilities: Trainer’s guide. Geneva: WHO.

Інформаційні ресурси

1. Державна служба України з питань праці http://dsp.gov.ua/.
2. Всесвітня організація охорони здоров’я http://www.who.int/en/.

3. Міжнародна організація праці http://www.ilo.org/global/lang-en/index.htm.
4. Портал Likar.nmu https://likar.nmu.kiyv.ua

Розробники:

Кафедра гігієни, екологічного та професійного здоров'я:
зав. кафедри, професор, д.мед.н., академік НАМН України, О.П. Яворовський; доц., к.мед.н., доц. Т.О. Зінченко; д.мед.н., проф. Паустовський О.П.; к.мед.н., доц. Зенкіна В.І.; к.мед.н., доц. Брухно Р.П.; к.мед.н., доц. Веремей М.І.; PhD, ас. Рябовол В.М.

Обговорено та схвалено на засіданні кафедри гігієни, екологічно і професійного здоров'я (Протокол № 1 від «28» серпня 2026 року) **та засіданні ЦМК з гігієнічних дисциплін** Протокол № 1 від «31» серпня 2026 року).